

Kraj Moravskoslezský

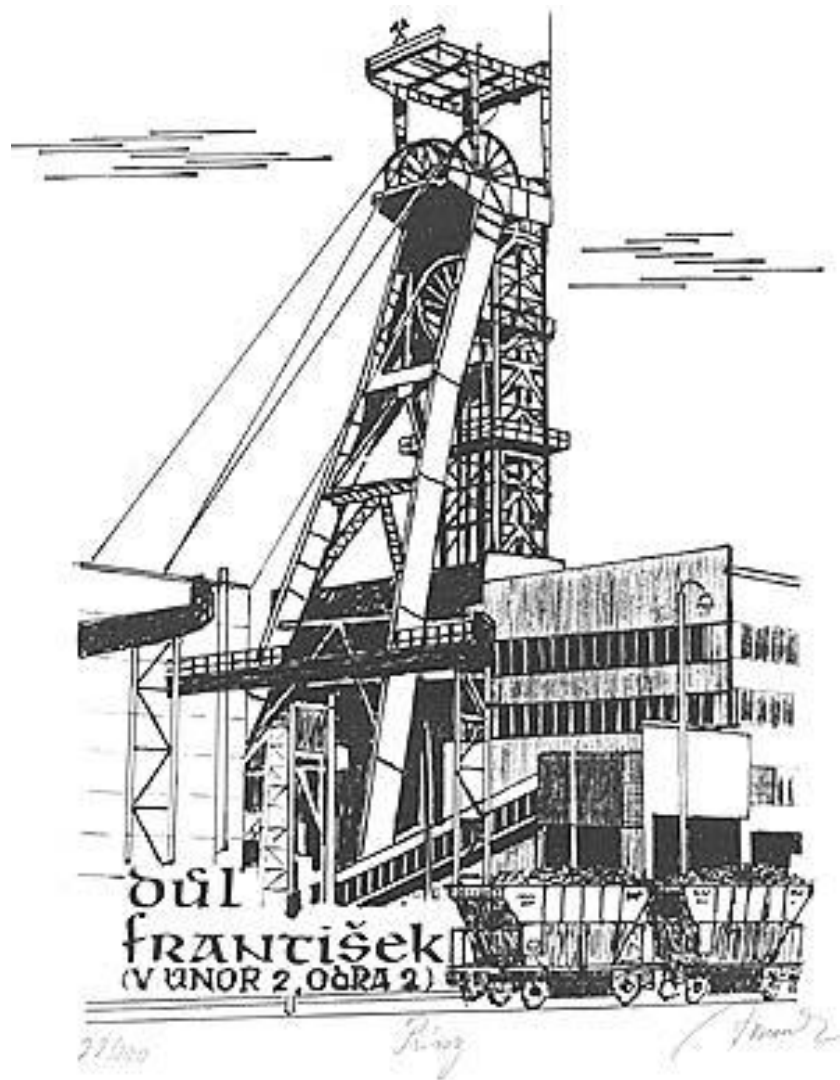

Moravská Ostrava
důl Hlubina

autor neznámý

Úvod

Moravskoslezský kraj je nedílně spjat s dolováním kvalitního černého uhlí a navazující hutní výrobou. V Ostravě – Vítkovicích byla postavena první vysoká pec na bázi koksovateľného uhlí v Rakousku Uhersku. Prudký rozvoj průmyslu zaznamenal tento původně převážně pastvinářský kraj již na samém počátku 19.století. Vznik nových průmyslových odvětví a rychlý odbyt výrobků umožnilo železniční spojení Severní dráhou Ferdinandovou a její propojení s hlavní tratí Pražsko- Olomoucké dráhy. Nádraží obou tratí byly reprezentativní ukázkou dopravního stavitelství. Vedle hutnictví a navazujících provozů sléváren a válcoven zde má velkou tradici i textilní průmysl a chemický průmysl.

Červeně vyznačené lokality jsou určeny pro vážné zájemce a odborníky na příslušnou tematiku .

Zkratky: KP = kulturní památka, NKP = národní kulturní památka

Vysoká atraktivita pro cestovní ruch

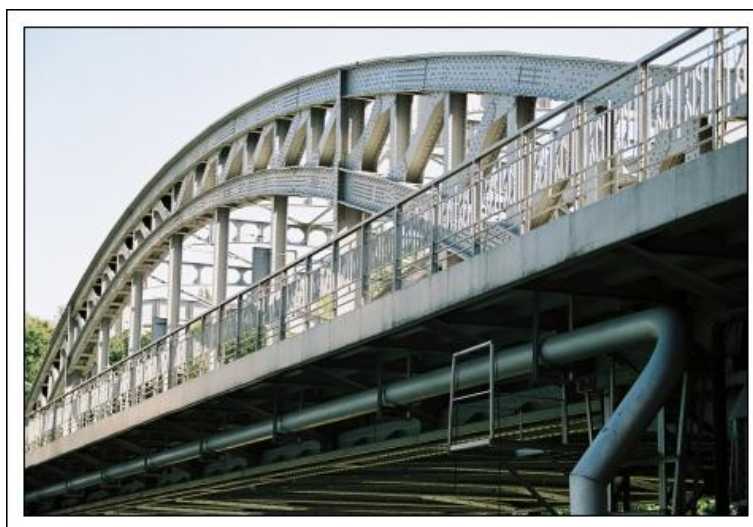
doprava				
lokality	objekt	statut objektu	popis	přístup
Ostrava-Svinov OV	výpravní budova železniční stanice www.kr-moravskoslezsky.cz	KP	Celkovou rekonstrukcí prošla v posledních letech výpravní budova železniční stanice ve Svinově, její odbavovací prostory byly rozšířeny odvážnou prosklenou přístavbou, projektovanou arch. Filanderem. Původní výpravní budova byla spolu s úsekem Lipník-Bohumín Severní dráhy Ferdinandovy uvedena do provozu roku 1847 a postupně byla rozšiřována: nejprve v 70. letech 19. století a poté v roce 1895, kdy získala dnešní podobu.	Volně přístupné
Krnov BR	silniční most v centru města www.eurobeds.cz	KP	Ocelový nýtovaný most přes řeku Opavu vyrobily Sobotínské železárny v roce 1900. Nachází se v ulici, vycházející z jihovýchodního rohu Hlavního náměstí.	Volně přístupný
Ostrava	Sýkorův most www.libri.cz/databaze/mosty	Není zapsán	Most Miloše Sýkory je ocelový nýtovaný obloukový most se spodní mostovkou vedoucí přes řeku Ostravici. Most spojuje moravskou a slezskou část Ostravy. Má ocelový příhradový oblouk o rozpětí 60 m a vzezření 7 m. Jeho celková délka je 92 m, šířka je 16 m. Na mostě se nacházejí dva chodníky, oba široké tři metry. Most vyrobily v roce 1913 Vítkovické železárny, projektantem byl Ing. Bleich. V roce 1979 prošel most celkovou rekonstrukcí. Další rekonstrukce proběhla od května do srpna 2002. Zajímavostí je 15 m dlouhé předpolí. Jeho předchůdcem byl řetězový Říšský most (Reichsbrücke), postavený v letech 1847–1851, který se zřítíl při přejezdu jízdního oddílu.	Volně přístupný

Nádraží Ostrava - Svinov

Silniční most Krnov

Most Miloše Sýkory Ostrava
www.ostrava-foto.ic.cz

těžba				
lokality	objekt	statut objektu	popis	přístup
Ostrava - Michálkovice OV	Důl Michal www.npu.cz	NKP Nominace UNESCO	Uhelný důl pojmenovaný po c.k. dvorním radovi Michaelu Layerovi byl založen roku 1843 montánním erárem, později přešel do majetku Severní dráhy Ferdinandovy. V roce 1862 byl napojen na Báňskou dráhu. Dnešní podoba pochází z let 1912-1915 z doby velkorysé přestavby provedené podle projektu architekta Františka Fialy. V plně elektrifikovaném podniku bylo technologické zařízení soustředěno do velmi technicistně řešené strojovny a kvalitní zázemí pro zaměstnance včetně administrativy bylo soustředěno do zděných objektů po výtvarné stránce ovlivněných dozívající secesí. Těžní stroje, měniče, kompresory dodala firma Siemens-Schuckert.. Areál, včetně strojovny s původním technickým zařízením, je přístupný veřejnosti. Pro svou jedinečnost je areál v rámci „průmyslových souborů Ostravska“ připravován k nominaci na Listinu světového dědictví UNESCO	Přístupno s průvodcem. IV.-X. 9.00-16.00 jen So a Ne, V.-IX. 9.00-16.00 Út-Ne Rezervace celoročně poštou, e-mailem, tel.: 596231160. Telefonicky možno objednat vstup po celý rok. Adresa: Ostrava-Michálkovice, ul. Čsl. armády čp. 95/413
Ostrava - Vítkovice	Důl Hlubina (a vysoké pece Vítkovických železáren) www.hrady.cz www.cot.cz	NKP Nominace UNESCO	Důl Hlubina byl založen v roce 1852 v těsném sousedství Rudolfovy hutě Salomonem Rothschildem jako zdroj pro palivovou základnu do vysokých pecí. Areál jednoho z nejhlubších dolů v ostravském revíru prošel mnoha přestavbami. Jeho podoba vznikala od 70.let 19.století až po 60. léta 20.století. Nejvýrazněji se do podoby důlních objektů zapsali architekti F. Neumann a O. Bém. Silueta komínů, vysokých pecí, technologických mostů a dalších zařízení, dominující pohledu od městského centra k jihu patří jak dolu Hlubina, tak koksovňe a vysokým pecím Vítkovic. Jedinečnost celého areálu je dána především neobvykle dlouhou dobou provozu (od 30. let 19.století po konec 20. století) a soustředěním výroby od těžby kamenouhelného uhlí, přes jeho koksování až po použití koksu k výrobě surového železa na poměrně malé ploše a konečně nezaměnitelným panoramatem. Pro svou jedinečnost je areál v rámci „průmyslových souborů Ostravska“ připravován k nominaci na Listinu světového dědictví UNESCO	Areál vysokých pecí je přístupný Areál dolu Hlubina je zpřístupněn po domluvě s DIAMO, státní podnik, odštěpný závod ODRA, Siroťčí 1145/7, 703 86 Ostrava-Vítkovice. Adresa: Ostrava – Moravská Ostrava, oba areály v ul. Místecká (bez čp)
Ostrava-Vrbice OV	Větrná jáma Vrbice www.eurobeds.cz	KP	Jáma Vrbice byla vystavěna roku 1911 společností Severní dráhy Ferdinandovy a její reprezentativní průčelí je orientováno k železniční trati Ostrava-Bohumín, bývalé Severní dráze Ferdinandově. Ve strojovně je zachován elektrický těžní stroj AEG Union z roku 1916.	Viditelná z železniční trati Ostrava-Bohumín. Přístupné po domluvě.

těžba				
lokality	objekt	statut objektu	popis	přístup
Ostrava- Petřkovice OV	Důl Anselm / Hornické muzeum, naučná stezka www.muzeumokd.cz	KP Nominace UNESCO	Důl Anselm založený v roce 1835 jako druhý nejstarší hlubinný důl v ostravském revíru má dlouhou historii těžby, která sahá až do pravěku, neboť výchozy uhelných slojí se nacházely na svazích přilehlého vrchu Landek. Jeho dnešní podoba byla dána přestavbami v rozmezí let 1890-1915. Po ukončení těžby v roce 1974 bylo v areálu zřízeno Hornické muzeum, které je přístupno veřejnosti včetně autentických štol. S archeologickými a botanickými jedinečnostmi Landeku seznamuje blízká naučná stezka. Pro svou jedinečnost je areál v rámci „průmyslových souborů Ostravska“ připravován k nominaci na Listinu světového dědictví UNESCO	Muzeum je otevřeno celoročně. <u>Expozice:</u> pondělí - neděle od 9 do 18 hodin, vstupy každou celou hodinu, poslední prohlídka začíná v 16 hodin. Organizované skupiny objednat předem telefonicky nebo e-mailem. <u>Areál:</u> Pondělí - Neděle od 9 do 19.30 hodin Adresa: Pod Landekem 64, Ostrava - Petřkovice

Důl Michal Michálkovic

Komplex dolu Hlubina a vysokých pecí Ostrava Vítkovice

Větrná jáma Ostrava Vrbské

Důl Anselm Petřkovice

potravinářství – pivovary, cukrovary, lihovary, mlýny, mlékárny				
lokality	objekt	statut objektu	popis	přístup
Janovice BR	Pivovar www.pivovary.info	Není zapsán	Stávající podoba pivovaru, vybudovaného v těsném sousedství janovického zámku, je půdorysně zachycena v katastrální mapě z roku 1834. Jeho provoz byl ukončen v letech 1945-46. Janovice jsou známé též díky železářské výrobě a významné plátenické manufaktuře, vybudované v polovině 18. století na zdejším panství hrabětem Harrachem, která pracovala do poloviny 19.století.	Bez využití, nepřístupné.
Jindřichov ve Slezsku BR	Pivovar www.pivovary.info	Není zapsán	Založení pivovaru je kladeno do roku 1589. Rozsáhlý areál, vybudovaný severně od zámku, je zachycen v situačním plánu z roku 1800. Výroba byla zastavena v roce 1970. Zatím bez využití.	Nepřístupné, uvažuje se o novém využití.
Město Albrechtice BR	Pivovar www.pivovary.info	Není zapsán	Místní dominantou při ulici Krnovské je bývalý pivovar velkostatku, zejména pak hvozd s cimbuřím a věžemi v nárožích. Jeho provoz byl ukončen roku 1932.	Bez využití, nepřístupné.
Ostrava	Český akciový pivovar se sladovnou Ostravar www.pivovarystaropr.amen.cz	Není zapsán	Přesně 24. října se 1897 se v Ostravě konala ustavující valná hromada Českého akciového pivovaru a zanedlouho se již na Hornopolní ulici začalo stavět. První pivo se v Ostravaru začalo stáčet na jaře roku 1898. Areál pivovaru byl vybudován z červených cihel, kombinovaných s omítanými plochami. Technické zařízení prošlo postupnou modernizací, stavební konstrukce a hmotové členění objektů zůstalo téměř nezměněné. Pivovar je v provozu. Ve staré varně bylo zřízeno pivovarnické muzeum.	Exkurzní trasa pivovarem a expozice pivovarského muzea je v Ostravě otevřena od roku 2000.

Pivovar Janovice

Pivovar Jindřichov

Pivovar Město Albrechtice

Pivovar Ostravar Ostrava
www.pivovary.info
www.ostravar.cz/slavnosti.html

vodárenství, energetika				
lokality	objekt	statut objektu	popis	přístup
Bohumín	Vodárenská věž www.hrady.cz	Není zapsáno	Po skončení původní funkce vodárenské věže, postavené ve dvacátých letech 20. století byla nevyužívaná a chátrající věž v roce 2005 přestavěna. Po rekonstrukci tak vznikla stavba, která je architektonickým unikátem s atypickým a atraktivním uspořádáním interiéru. Nyní slouží jako penzion a jeho název je Penzion ve věži.	Volně přístupné
Ostrava	Tepelná elektrárna www.ostravainfo.cz	Není zapsáno	Nachází se při soutoku řek Odry a Opavy, výstavba probíhala v letech 1931-33. V té době to byla největší elektrárna ve střední Evropě pracující s vysokým tlakem a teplotou. Dosud je v provozu.	Přístup po domluvě
Ostrava	Vodárna www.ostravainfo.cz	KP	Vodárna byla postavena v roce 1909 podle návrhu Jaroslava Valence. U paty vodárenské věže byla původně kašna s reliéfem ženy od Vojtěcha Suchardy. Věž je 16 m vysoká a je výraznou dominantou města. Vodárna je dnes již mimo provoz a slouží k administrativním účelům.	Přístup po domluvě
Ostrava	Vodárenská věž www.hrady.cz	KP	Z nedostatku finančních prostředků na výstavbu kostela sv. Pavla byla jeho věž postavena v letech 1880 – 82 z prostředků Vítkovických železáren jako vodárna a požární pozorovatelná. Teprve po výstavbě věže následovala stavba kostela.	Přístupno v rámci přístupu do kostela.

Vodárenská věž Bohumín
www.hrady.cz

Tepelná elektrárna Ostrava Třebovice
www.ostravainfo.cz

Vodárenská věž – kostel sv. Pavla Ostrava
www.hrady.cz

Vodárna Ostrava
www.ostravainfo.cz

Hutnictví, slévárství, strojí průmysl				
lokality	Objekt	statut objektu	popis	přístup
Ludvíkov BR	budova bývalé Wilhelmovy huti	Není zapsáno	Z významných ludvíkovských železáren je dnes zachována budova Wilhelmovy huti, vystavěná zřejmě na konci 60.let 19.století. I přes pozdější úpravy je patrná výstavnost původní architektury podélné stavby z cihel a lomového kamene, pročleněné centrálním rizalitem a postranními křídly. V budově dnes sídlí Dřevovýroba Ludvíkov.	Nepřístupné, v provozu.
Ostrava - Vítkovice	(Důl Hlubina) a vysoké pece Vítkovických železáren (viz část „Těžba“)	NKP Nominace UNESCO	Huť byla založena v roce 1828 olomouckým arcibiskupem Rudolfem. V roce 1836 zde byla zprovozněna koksová vysoká pec první v rakouské monarchii. Přílehlý důl Hlubina byl založen v roce 1852. Jedinečnost dochovaného areálu je dána především neobvykle dlouhou dobou provozu (od 30. let 19.století po konec 20. století) a unikátním technologickým tokem - soustředěním výroby od těžby kamenouhelného uhlí, přes jeho koksování až po použití koksu k výrobě surového železa na poměrně malé ploše a s nezaměnitelným ostravským panoramatem nazývaným Ostravské Hradčany. Těžba byla ukončena r. 1991 a r. 1998 zastaven provoz pecí. Pro svou jedinečnost je areál v rámci „průmyslových souborů Ostravska“ připravován k nominaci na Listinu světového dědictví UNESCO	Areál vysokých pecí je přístupný.
Kopřivnice	Závody Tatra Kopřivnice www.tatramuseum.cz	Není zapsáno	Nejvýznamnější výrobce železničních vagónů a automobilů na Moravě. První tovární objekty vznikly v roce 1853. V provozu nepřetržitě dodnes. Detailní seznámení se 150letou historií kopřivnického závodu poskytuje Technické muzeum Kopřivnice.	Provozní budovy přístupné pouze po domluvě. Technické muzeum přístupné denně mimo pondělí.

Muzeum Tatra Kopřivnice (www.tatramuseum.cz)

Různé				
Lokalita	objekt		Popis	přístup
Frýdek-Místek FM	soubor textilních továren nad železniční stanicí Frýdek www.hrady.cz		Lnářský a bavlnářský průmysl ve Frýdku a Místku byl rozptýlen v několika lokalitách: Alois Lemberger v Místku-Sviadnově (ulice Hálkova), Johann Elzer v Místku (Frýdlantská ulice), Alois Landsberger v Místku (ulice Na Příkopě a Příborská). Po napojení Frýdku na železniční síť v roce 1871 byla v blízkosti stanice vystavěna řada textilních podniků a výrazně ovlivnila podobu Frýdku: při ulici Nádražní monumentální budova přádelny firmy Alois Landsberger, na protější straně bělidlo a úpravna firmy Josef Munk a další menší závody, při ulici Staroměstské přádelna firmy Bratři Neumannové a tkalcovna firmy Josef Munk, na ulici Těšínské tkalcovna a úpravna Bratři Neumannové. Textilní výroba pokračuje ve městě dodnes, je reprezentována podnikem Slezan. Frýdeckomístecké textilky tvoří unikátní soubor staveb rozptýlených v obou částech města. Představují memento vzestupu obou měst. Stavby pocházející z konce 19. století jsou cenné především pro svou architekturu	V provozu, interiér snad přístupný po dohodě.
Krnov BR	bývalá textilní továrna Schmidt a syn / Karnola (KP) www.kcprymarov.estranky.cz www.eurobeds.cz		Monumentální průčelí továrních budov soukenické továrny Florian Schmidt a syn s dochovanou bohatě zdobenou štukovou fasádou z počátku 20.století, orientovanou k řece Opavě a jedné z hlavních krnovských ulic, k Říčnímu okruhu, tvoří jednu z nejvýraznějších městských dominant. Sled továrních budov podél řeky byl vybudován ve čtyřech stavebních etapách v rozmezí let 1882-1912, kdy bylo sjednoceno průčelí. Po znárodnění byla firma začleněna do n. p. Karnola, po r. 1990 Karnola, a. s. V roce 2003 firma zanikla. Město uvažuje o úpravě pro umístění Technického muzea.	Nepřístupné.
Krnov BR	továrna na stuhy a prýmků Gabler, dnes Pega www.pegaz.cz		Starší nesourodou zástavbu továrny na stuhy a prýmků Franze Gablera doplnila v roce 1912 dominantní pětipodlažní železobetonová budova tkalcovny prýmků, odlehčená v uličním průčelí prosklenou fasádou s obloukovým uzavřením oken v nejvyšším podlaží. Od roku 1992 provoz pokračuje pod firmou PEGA, a. s.	V provozu, přístup pouze po domluvě
Krnov BR	bývalá soukenická továrna Larisch a synové (KP) https://registr.cvut.cz www.archives.cz/bruntal		Jedním z nejvýznamnějších krnovských soukenických podniků byla firma Alois Larisch a synové. Svou továrnu vybudovala nejprve v Kostelci a v 60. letech také přímo v Krnově, při mlýnském náhonu. Postupně budovaný areál byl roku 1922 uzavřen v uličním průčelí novostavbou skladu a přádelny podle projektu Franze Ehrenbergera. Unikátem je dochovaná „dezinatura“ (veřejnosti bohužel nepřístupná) vybavená ručními i mechanickými stavy, určenými ke vzorování látek, a také sbírkou dobových vzorníků. Po znárodnění byla firma začleněna do n. p. Karnola, po r. 1990 Karnola, a. s. V roce 2003 firma zanikla. Po rekonstrukci se d roku 2006 stala novým sídlem okresního archivu.	Přístupné pouze v rámci návštěvy archivu

Různé				
Lokalita	objekt		Popis	přístup
Krnov BR	Skříňka na barometr (KP) www.eurobeds.cz		V městském parku je umístěna skříňka na barometr z konce 19. století. Kamenný sokl nese litinovou skříňku s kovovou stříškou, nesenou kovářsky zpracovanými krakorci. Město připravuje opravu a doplnění skříňky příslušnými přístroji.	Volně přístupné v městském parku.
Fulnek NJ	textilka Pollak www.eurobeds.cz www.retex.cz		Dříve významný soukenický průmysl reprezentuje ve Fulneku původně strojírenská továrna Fr. Regnier, založená roku 1840, jejíž etážové cihelné objekty byly v 70. letech 19. století využity Friedrichem Pollakem pro výrobu sukna. V 90. letech 19. století byl areál rozšířen o přízemní haly tkalcovny s přílehlými strojovnou parního stroje, kotelnou a kominem. Areál se nachází po pravé straně silnice z Hranic na Moravě do Ostravy. V současnosti době je areál využíván firmou Retex, a. s.	V provozu, nepřístupné, přístup snad po dohodě.
Vrbno pod Pradědem (okres Bruntál)	bývalé bělidlo příze a lněných nití, dnes Odetka (KP) www.odetka.cz		K nejzajímavějším dokladům lnářské minulosti Vrbna patří bývalé bělidlo příze a lněných nití Weiss a Rössler, vystavené v letech 1800-1801, které se stalo základem továrny na výrobu nití Grohmann a spol. Jde o zděnou třípodlažní stavbu s valbovou střechou, nad níž vystupuje věžička s hodinami, vztyčená roku 1881.	V provozu, přístup snad po dohodě
Opava	Památník Armády ČR a čs. opevnění v Opavě-Milostovicích www.opava-city.cz		Dvoupodlažní pěchotní srub OP- S 25 s dvěma pancéřovými zvony, obnovený Klubem vojenské historie Opava. Uvnitř se postupně instaluje původní výzbroj a zařízení. Přístupný je též LO vz. 37 s vybavením roku 1938. Přejezd je odbočkou ze silnice č. I/11 u Vlastoviček nebo MHD- linkou č. 212..	Otevřeno je v neděli od 14 do 18 hodin
Opava	Pěchotní srub OP-S 10 www.opava-city.cz		Objekt leží těsně za východní hranicí katastru Opavy - Malých Hoštic, u křižovatky silnice č. I/56 na Hlučín s železniční tratí, dostupný též linkou MHD č. 219. Levá část objektu byla zničena výbuchem munice při osvobozovacích bojích. Uvnitř je malá expozice a před pevností je několik ukázek vojenské techniky.	Otevřeno bývá o víkendech

Bývalá textilní továrna Schmidt a syn, Krnov

Bývalá soukenická továrna Larisch a synové, Krnov

Továrna na stuhy a prýmky Gabler, dnes Pega, Krnov

Přádelna Landsberger Frýdek – Místek

Skříňka na barometr Krnov

Textilka Pollak, Fulnek

Areál firmy Odetka, bývalé bělidlo příze, Vrbno pod Pradědem